

Osvrti, prikazi, recenzije

Danica Barišić

Uglazbljeni stihovi Željka Sabola (Hrvatska zabavna glazba sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća – Implementacija u kurikulum nastave Glazbene kulture / Glazbene umjetnosti i obogaćivanje cjeloživotnog učenja)

Sažetak

Uglazbljeni stihovi Željka Sabola naziv je osobnog istraživačkog rada za potrebe projektne nastave u osnovnoj školi i međunarodnog eTwinning projekta te za potrebe stručnog usavršavanja učitelja Glazbene kulture. Odabranim skupinama dalo se na razmišljanje koliko se poznaje rad naših istaknutih sugrađana te koliko se drži do kulturne baštine u lokalnoj zajednici, a koja je prepoznata i cijenjena na nacionalnoj, ali i široj razini. Ovakvim prikazom rada sudionici će najviše upoznati Željka Sabola kao autora tekstova zabavne glazbe koji je surađivao s mnogim poznatim skladateljima te osvijestiti prisutnost Sabolovih stihova u gotovo svakodnevnom životu. Zabavna glazba u Hrvatskoj doživljava vrhunac sedamdesetih godina 20. stoljeća, to je vrijeme razvoja domaće diskografije i domaćih zabavno-glazbenih festivala, a stihovi Željka Sabola njezin su neizostavni dio. U to vrijeme Sabolovi stihovi postali su popularni šlageri i šansone koje se rado slušaju i danas. Ovom temom može se približiti značenje i važnost cjeloživotnog učenja te prikazati primjer povezanosti predmeta Glazbena kultura s drugim predmetima i međupredmetnim temama (Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje) u Kurikulumu nastavnih predmeta Glazbena kultura / Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije koji se temelji na otvorenom pristupu poučavanju glazbe u kojemu su aktivnosti usmjerene prema realizaciji poticajnog učenja.

Ključne riječi: hrvatska zabavna glazba, glazbena kultura, stvaralaštvo, Željko Sabol

Željko Sabol: svestrani umjetnik i intelektualac

Željko Sabol; Bjelovar, 28. studeni 1941. – Zagreb, 5. rujna 1991. Bio je povjesničar umjetnosti, likovni kritičar i pjesnik. Gimnaziju je završio u Bjelovaru 1960. godine.

Godine 1967. diplomirao je povijest umjetnosti i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1968. do 1971. godine radio je kao kustos u Gradskom muzeju Bjelovar. Godine 1971. seli u Zagreb te četiri godine kasnije postaje urednik *Likovne enciklopedije Hrvatskog leksikografskog zavoda Miroslav Krleža*. Taj posao obavlja do smrti 1991. godine. Za života je objavio šest knjiga pjesama, sedma je izašla nakon njegove smrti. Sabolove pjesme prevedene su na engleski, talijanski, francuski, japanski, češki, slovenski i makedonski jezik. Pisao je likovne kritike, članke, eseje, studije te autobiografske zapise koji su izlazili u novinama, časopisima i enciklopedijama.

Kao autor tekstova zabavne glazbe Željko Sabol surađivao je s mnogim poznatim sklada-

teljima: Arsenom Dedićem, Đordem Novkovićem, Đelom Jusićem i Nikicom Kalogierom. Tako su Sabolovi stihovi postali popularne šansone i šlageri koji se rado slušaju i danas. Za jedne novine Arsen Dedić rekao je o svom prijatelju i suradniku: "Željko Sabol bio je izvanredan pjesnik i povjesničar umjetnosti. Željko je bio prvi koji je ušao u estradu kao cijenjen pjesnik da promijeni sliku tog duhovnog međuprostora." (Slobodna Dalmacija, 2011.)

Uglazbljene Stihove Željka Sabola otpjevali su mnogi poznati pjevači sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća, a mnoge su pjesme izvedene na tadašnjim popularnim festivalima zabavne glazbe u Zagrebu i Splitu. Sabolov školski kolega, danas poznati radijski i televizijski novinar Vojo Šiljak, u jednom intervjuu za HRT rekao je kako se, pripremajući se za jednu priredbu, zaprepastio kada je shvatio koliko je Sabol napisao pjesama, te kako se u fonoteci HRT-a nalazi oko četiristo uglazbljenih pjesama Željka Sabola. U sljedećoj tablici ilustrativno ću nabrojati samo neke od najpoznatijih naslova te imena izvođača.

Pusti me da spavam Kao da je to još jučer bilo Ne smijem ti prići	Gabi Novak
Djevojka za jedan dan Ti se smiješ Imenom sam tvojim zvao To nije važno	Arsen Dedić
Proljeće bez tebe Ponesi sve što je tvoje Povedi me večeras Sad mi kaži Zavoljela sam iznenada To nije kraj	Ksenija Erker

<p>Ostala si uvijek ista Dalmatinac Kaži mi kaži Bez rastanka suza nema Da li je to ljubav prava Djetinjstvo moje Gdje su sada one noći Gitara moja, jedini družo Oprosti, ne mogu doći Osjećam te Ove noći svi su sretni Poslije toliko godina Rođen sam da volim Kad se drugi put rodim Lagali smo jedno drugom Laku noć, Marija Meni treba tvoja ljubav Možda smo se mogli zagrliti jače Nije lako biti sam Što nas tako veže Teško mi je kad se sjetim Volim te i danas kao nekad Zajedno smo Zbog tebe, ljubavi moja Život je grub</p>	<p>Mišo Kovač</p>
<p>Zagrljeni Volim te budalo mala Da se kladimo Sanjarenje</p>	<p>Frano Lasić</p>
<p>Samo Simpatija</p>	<p>Meri Cetinić i grupa More</p>
<p>Postoji li mjesto</p>	<p>Kemal Monteno</p>
<p>Zakuni se ljubavi Ostani Otvori dušu Julijana Kulminacija Mama ti ne zna, a tatu nije briga</p>	<p>Vlado Kalember i Srebrna krila</p>

<p>Prijatelji stari, gdje ste Stare ljubavi Sutra je novi dan Sve se vraća, sve se plaća Poljubi me s obje bande Proći će jednom ovi dani Kad jednog dana prisjetim se svega Ne plaći materino čedo Slušam samo more Sva su moja proljeća u meni Voljela sam sve što i on voli Zar ljubav ti ne znači ništa Zašto sklapaš oči kad te ljubim Što je ostalo od ljubavi</p>	Tereza Kesovija
<p>Opijaš me jače nego vino Ja ne žalim Još pamtim Pismo bratu Povedi me u Zanzibar Ja te nisam znao voljeti Jedna žena čeka brod Moja mala, zvijezdo sjajna Netko te tajno voli Znam da negdje živi žena Priča o jednoj ljubavi Da sam znao Kome ćemo reći</p>	Duško Lokin
<p>Vratija se barba iz Amerike Nema ništa među nama Poludio sam za tobom Stavi ruke oko struka mog Nikada, nikada Da li znaš kako tvoja majka plače Dođi mala da ti nešto kažem Rekla si da zimu ne voliš Šjor Bepo kapitan Šjora Mande lipo piva Gdje je pjesma koju znaš</p>	Pro arte
<p>Promijenilo se sve Kao ljubav iz filmova</p>	Ivo Robić

<p>Ča je mati pisala Ide Džo u Meksiko Halo, srce Tiho padaj, kišo zemlje moje Da li si me voljela Ja se opet vraćam kući Ptica leti jatu svom To je bila priča oca mog Ti si žena koju volim Zlato moje Pođi s njim Zaboravi da smo se voljeli Nisi više ono dite</p>	Džo Maračić Maki
<p>Ništa se promijenilo nije</p>	Boris Dvornik
<p>Jelena je bila lijepa Dugo će, dugo boljeti Samo Antonija Kad dunje požute Kad se srce nekom da Možda se nećemo više sresti</p>	Darko Domijan
<p>Učini nešto za mene Čujemo se, vidimo se Dalje moram sama Pokraj naše stare škole</p>	Đurdica Barlović
<p>Bila sam tvoja Kad čujem harmoniku Ne pitaj me šta mi je Nemoj se šaliti Nisam se kajala</p>	Ljupka Dimitrovska
<p>Tiho sviraj pjesmu ljubavnu Da te barem nisam sreća Zašto je kraj Idi sad</p>	Jasna Zlokić
<p>In vino veritas Čakule Dvadeset nikad više Pričaj mi bilo što Letjela su dva galeba Tražim te, trebam te</p>	Ivo Pattiera

Projekt Uglazbljeni stihovi Željka Sabola - implementacija u kurikulum i obogaćivanje cjeloživotnog učenja

Uglazbljeni stihovi Željka Sabola naziv je osobnog istraživačkog rada za potrebe projektna nastave u osnovnoj školi i međunarodnog eTwinning projekta te za potrebe stručnog usavršavanja učitelja Glazbene kulture. Odbranim skupinama dalo se na razmišljanje koliko se poznaje rad naših istaknutih sugrađana te koliko se drži do kulturne baštine u lokalnoj zajednici, a koja je prepoznata i cijenjena na nacionalnoj, ali i široj razini. Rezultati su bili porazni. Učenici Prve osnovne škole Bjelovar koja se nalazi u Ulici Željka Sabola nisu znali, niti imali nikakvu predodžbu o tome tko je bio Željko Sabol. Među kolegama rezultati, nažalost, nisu bili mnogo bolji. Kolege, prosvjetni djelatnici iz područja društvenih predmeta, poznavali su rad Željka Sabola kao pjesnika, no većina ostalih nije znala gotovo ništa o Sabolovu životu i radu. Kolege sustručnjaci, učitelji i nastavnici Glazbene kulture / Glazbene umjetnosti, također nisu bili upoznati s činjenicom da je Željko Sabol autor mnogih tekstova popularnih šansona i šlagera iz razdoblja hrvatske zabavne glazbe sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća.

Ovom temom može se približiti značenje i važnost cjeloživotnog učenja te prikazati primjer povezanosti predmeta Glazbena kultura s drugim predmetima i međupredmetnim temama (Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Održivi razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje) u Kurikulumu nastavnih predmeta Glazbena kultura / Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije koji se temelji na otvorenom pristupu poučavanju glazbe u kojemu su aktivnosti

usmjerene prema realizaciji poticajnog učenja. Prijedlog implementacije ove teme u Kurikulum opravdava upravo otvoreni pristup koji podrazumijeva učenje i poučavanje koje se prilagođava interesima i sposobnostima učenika te sklonostima učitelja/nastavnika, a podrazumijeva visok stupanj slobode u odabiru i oblikovanju nastavnih sadržaja kojima učenici upoznaju i doživljavaju glazbu različitoga podrijetla te različitih stilova i vrsta. Nastava Glazbene kulture / Glazbene umjetnosti također je i interdisciplinarna jer postoji čvrsta povezanost s ostalim umjetničkim područjima gdje su moguće i poželjne brojne korelacije s ostalim predmetima i međupredmetnim temama.

Tema *Uglazbljeni stihovi Željka Sabola* u potpunosti ispunjava i odgojno-obrazovne ciljeve učenja i poučavanja glazbe: potiče učenike na aktivno bavljenje glazbom i sudjelovanje u kulturnom životu zajednice te kod učenika osvještava vrijednosti regionalne i nacionalne kulturne baštine. U vlastitoj praksi u sedmim razredima osnovne škole temom *Uglazbljeni stihovi Željka Sabola* ostvarujem sljedeće ishode i sadržaje:

OŠ GK A.7.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.

SADRŽAJI Cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

OŠ GK B.7.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe.

SADRŽAJI Pjesme i skladbe prilagođene dobi i sposobnostima učenika.

OŠ GK B.7.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.

SADRŽAJI Umjetnički vrijedne autorske

i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagodene opsegu glasa i sposobnostima učenika.

OŠ GK B.7.3. Učenik sviranjem i/ ili pokretom izvodi umjetničku, tradicijsku, popularnu ili vlastitu glazbu. Sudjeluje u aktivnostima glazbenog stvaralaštva.

SADRŽAJI Pjesme i skladbe prilagodene interesu i sposobnostima učenika.

Građanski odgoj i obrazovanje

C.3.1. Aktivno sudjeluje u projektima lokalne zajednice.

C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici.

Održivi razvoj

B.3.2. Sudjeluje u aktivnostima koje promiču održivi razvoj u školi, lokalnoj zajednici i šire.

Osobni i socijalni razvoj

A.3.3. Razvija osobne potencijale.

B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima.

B.3.4. Suradnički uči i radi u timu.

C.3.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet.

Učiti kako učiti

A.3.1. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.

A.3.3. KREATIVNO MIŠLJENJE Učenik samostalno oblikuje svoje ideje i kreativno pristupa rješavanju problema.

A.3.4. KRITIČKO MIŠLJENJE Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.

C.3.1. VRIJEDNOST UČENJA Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.

C.3.3. INTERES Učenik iskazuje interes za različita područja, preuzima odgovornost za svoje učenje i ustraje u učenju.

D.3.2. SURADNJA S DRUGIMA Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.

Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije

C.3.2. Učenik samostalno i djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje, a uz učiteljevu pomoć složeno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.

C.3.4. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.

D.3.1. Učenik se izražava kreativno služeći se primjerenom tehnologijom za stvaranje ideja i razvijanje planova te primjenjuje različite načine poticanja kreativnosti.

Tema Uglazbljeni stihovi Željka Sabola u potpunosti odgovara definiciji cjeloživotnog učenja koje se određuje kao sveukupna aktivnost učenja tijekom života, a s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija unutar osobne i građanske te društvene perspektive i/ili perspektive zaposlenja. (<http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/>) Formalnim ili neformalnim učenjem o radu i djelu Željka Sabola u svim životnim razdobljima ostvaruju se i osnovni ciljevi cjeloživotnog učenja: osobno zadovoljstvo i razvoj pojedinca, aktivno građanstvo te društvena uključenost.

Zaključak i pedagoške implikacije

Ovakvim pristupom učenja i poučavanja glazbe učenici su integrirani u lokalnu društvenu i kulturnu zajednicu s ciljem da nakon svoga školovanja postanu kompetentni korisnici kulture koji će kao publika ili aktivni sudionici sudjelovati u glazbenom životu lokalne i šire zajednice te doprinositi očuvanju i širenju kulturnog nasljeđa. Također u prezentiranju ove teme na različitim stručnim skupovima i razinama nastojim ukazati na važnost rada i djela sugrađana Željka Sabola čiju bi ostavštinu trebalo redovito njegovati te putem različitih tematskih događanja uvrstiti u kalendar kulturnih manifestacija grada Bjelovara.

Literatura i izvori

(5) Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje (pristupljeno 14. 9. 2022.)

(6) Bjelovarski zbornik 91/Gradski muzej Bjelovar, "Prosvjeta", Bjelovar, 1991.

(7) <https://diskografija.com/> (pristupljeno 14. 9. 2022.)

(8) <https://www.youtube.com/> (pristupljeno 27. 9. 2022.)

(9) Antologijske pjesme Željka Sabola/katalog izložbe, Nakladnik: Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar, Tiskara Vedgraf Bjelovar, 2011.

(10) <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/nije-bilo-lako-bit-i-zeljko-sabol-obiljezena-dvostruka-obljetnica-antologijskog-pjesnika-151109> (pristupljeno 21. 9. 2022.)

(11) <https://magazin.hrt.hr/kultura/koncert-u-spomen-na-zeljka-sabola-872569> (pristupljeno 21. 9. 2022.)

(12) <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/predmetni-kurikulumi/glazbena-kultura-i-glazbena-umjetnost/756> (pristupljeno 29. 8. 2022.)

(13) <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/medjupredmetne-teme/3852> (pristupljeno 29. 8. 2022.)

(14) <http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/> (pristupljeno 21. 9. 2022.)